

Міністерство освіти і науки України

Інститут спеціальної педагогіки НАПН України

**ПРОГРАМА З КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИТКОВОЇ РОБОТИ
«СОЦІАЛЬНО-ПОБУТОВЕ ОРІЄНТУВАННЯ»
ДЛЯ 1-4 КЛАСІВ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ
ДЛЯ ДІТЕЙ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ**

Автор: Ярмола Н.А.,

канд. пед. наук,

старший науковий співробітник відділу освіти дітей з інтелектуальними порушеннями

Інституту спеціальної педагогіки НАПН України

Київ - 2018

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Сучасна система освіти дітей з особливими освітніми потребами включає в себе структуру традиційної системи організації навчання і виховання та зміст корекційно-навчального процесу, у якому пріоритет надається соціально-освітнім компетенціям, що сприяють ефективній інтеграції цих дітей у суспільство. Серед освітніх компетенцій пріоритетними є саме життєві компетенції, сформованість яких забезпечує дитині уміння та навички орієнтування в практичній життєдіяльності й адекватне вирішення проблемних ситуацій. Зокрема, важливу роль відіграє сформованість соціально-побутових навичок. Тому, підготувати кожну дитину до самостійної, незалежної від допомоги оточуючих життя є головним завданням школи. По суті, весь процес навчання і виховання дитини з інтелектуальними порушеннями спрямований на те, щоб забезпечити його соціальну адаптацію в суспільстві.

Соціальна адаптація являє собою один з механізмів соціалізації, що дозволяє особі активно включатися в структурні різні елементи соціального середовища, тобто посильно брати участь у праці і суспільному житті колективу, долучатися до соціального і культурного життя суспільства, влаштовувати свій побут відповідно до норм і правил соціуму. Соціальна адаптація - це безперервний процес, в якому взаємодіє особистість і суспільство.

Формування соціально-побутових навичок у дитини з інтелектуальними порушеннями не відбувається самостійно, а потребує спеціально організованої педагогічної роботи, що враховує наявні можливості учня і орієнтує на найближчі цілі.

Метою навчання учнів з інтелектуальними порушеннями соціально-побутовим навичкам є формування життєво значущого мінімуму практичних умінь, який дозволить їм правильно орієнтуватися у навколишньому світі (в побуті, у взаєминах людей тощо) і самостійно організувати свій побут.

Досягнення цієї мети передбачає необхідність вирішення **наступних завдань:**

- формування в учнів побутових трудових умінь: умінь в області організації харчування, догляду за тілом, житлом, одягом, взуттям та іншими предметами побуту;
- формування економіко-побутових умінь: умінь дбайливого поводження з оточуючими предметами, їжею, водою, електрикою, умінь вибирати товари і здійснювати покупки, умінь планувати бюджет сім'ї;
- орієнтування учнів у послугах різних закладів (торгівлі, служби побуту, зв'язку, культури, медичної допомоги), формування практичних умінь користуватися ними;
- формування умінь користуватися послугами громадського транспорту;
- формування умінь спілкування і культурної поведінки;
- формування необхідних уявлень про сім'ю, сімейні взаємини, організації побуту і дозвілля сім'ї, умінь догляду за маленькими дітьми.

Соціально-побутове орієнтування дітей з інтелектуальними порушеннями істотно ускладнене в силу обмеженості їх пізнавальної діяльності, емоційно-вольової сфери, тощо. З великим трудом ними засвоюються навички орієнтування у суспільному житті: вміння користуватися громадським транспортом, навички спілкування, використання табличок, покажчиків, навички поведінки в магазині та інших громадських місцях. Діти з інтелектуальними порушеннями помірного та глибокого ступеня не в змозі самостійно освоїти зразки

розв'язання елементарних побутових і соціальних завдань, досягти цього вони можуть лише за умови цілеспрямованого навчання і виховання.

Ефективність роботи з соціально-побутової орієнтуванні, здійснюваної на уроках і поза ними, залежить від узгодженості дій всього педагогічного колективу, їх взаємозв'язку, інформованості про роботу один одного, скоординованості планів роботи. Зв'язок з навчанням здійснюється за принципом випереджаючої, паралельної та подальшої взаємодії. Взаємодія передбачає повторення пройденого на заняттях матеріалу, розширення і збагачення досвіду учнів, автоматизацію умінь, формування навички застосування отриманих знань та умінь у новій ситуації. Структура заняття з соціально-побутового орієнтування визначається темою, завданнями і вибором методичних прийомів.

При проведенні кожного заняття реалізуються три основні групи взаємопов'язаних завдань:

- Освітні завдання, для реалізації яких вихователю необхідно здійснювати керівництво пізнавальною діяльністю з інтелектуальними порушеннями; стимулювати навчально-пізнавальну діяльність учнів по оволодінню знаннями й уміннями.
- Корекційно - розвиваючі завдання припускають цілеспрямований розвиток мислення учнів з інтелектуальними порушеннями (пам'яті, уваги, емоційно-вольових якостей, працездатності).
- Виховні завдання - цілеспрямоване формування позитивних якостей особистості, світогляду, моральних переконань та естетичної культури.

Представлена програма спрямована на формування у дітей з інтелектуальними порушеннями необхідного для подальшої побутової і соціальної адаптації запасу знань, практичних умінь і навичок.

Для успішного засвоєння навчального матеріалу важливо формувати уявлення дітей в процесі екскурсій, здійснювати цілеспрямовані спостереження за реальними об'єктами і життєвими ситуаціями, моделювати їх і виконувати практичні дії в реальних умовах. У навчанні дітей велике місце повинні займати ігрові методи і прийоми: дидактичні, сюжетно-рольові, ігрові ситуації і сюрпризні моменти.

Система роботи спочатку спрямована на повноцінне сприйняття дітьми необхідних відомостей, формуванні дій і прийомів, а потім - на різноманітне їх закріплення і регулярне застосування на практиці. Педагогічна робота у 1-4 класах, має на меті досягнення кожною дитиною максимально можливого для нього рівня соціально-побутової компетентності. Для її успішної реалізації необхідно вирішити наступні основні завдання з формування в учнів: особистої гігієни, елементарної доступної організації харчування, доступних навичок догляду за житлом, навички догляду за одягом, взуттям та іншими предметами побуту; умінь спілкування: ставити і відповідати питання з конкретної ситуації, звернутися з проханням, дякувати, вітатися і т.п.; уявлень і знань про правила культури поведінки і взаємин з різними людьми (знайомими і незнайомими, старшими і молодшими тощо), накопичення відповідного досвіду; емоційно-позитивного ставлення до оточуючих.

Ці завдання дозволяють визначити основні розділи програми соціально-побутової підготовки учнів:

1. Помешкання, школа, домівка.
2. Основи загальної гігієни.
3. Одяг та взуття.
4. Гігієна харчування.
5. Соціальна орієнтація.

1 клас
70 годин (2 години на тиждень)

№ п/п	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи та очікувані результати
1.	<p>Вступне заняття Що вивчає предмет «Соціально-побутове орієнтування» Дотримання правил безпеки і санітарно-гігієнічних вимог у кабінеті соціально-побутового орієнтування (розширення та поглиблення знань)</p>	<p>Учень: дотримується правил поведінки на уроках і на перерві; безпеки у шкільних коридорах, на сходах, у дверях;</p>	<p>Формування уявлення про навчальні кабінети та правила безпечного поводження в них.</p>
2.	<p>Помешкання, школа, домівка Орієнтування в школі: їдальня, спортивний зал, спальні кімнати, роздягальня, туалетні кімнати та ін.). Меблі (стіл, стул, шафа, ліжка, парта та ін.). Їх призначення. Основні правила організації робочого місця школяра. Складання портфеля. Основи догляду за власним житлом (прибирання, застилання ліжка, правила дотримання порядку у власних речах).</p>	<p>уміє вільно орієнтуватися у приміщенні школи; знає назви меблів та їх призначення; уміє складати портфель відповідно розкладу, підтримувати порядок на робочому місці; володіє елементарними навичками прибирання</p> <p>*орієнтується у класі та у приміщенні школи; може розрізняти та називати назви меблів;</p>	<p>Формування просторового орієнтування шляхом розвитку навичок орієнтування у школі. Збагачення активного мовлення словами-назвами меблів.</p>
3.	<p>Основи загальної гігієни Розпорядок дня. Гігієна тіла. Засоби особистої гігієни (зубна</p>	<p>під керівництвом притримується розпорядку дня; називає предмети загальної та особистої</p>	<p>Уточнення та розширення уявлень про збереження та зміцнення здоров'я шляхом засвоєння правил особистої</p>

<p>4.</p>	<p>щітка, мило, шампунь, гребінець, полотенце, туалетний папір). Регулярне виконання ранкового та вечірнього туалету. Основи догляду за ротовою порожниною та зубами. Основи догляду за шкірою та волоссям. Основи догляду за шкірою рук, ніг та нігтями.</p> <p>Одяг та взуття Види одягу (білизна, верхній одяг, колготи, носки, гольфи, тощо). Послідовність одягання та роздягання. Лицьова та виворотна сторона одягу. Сезонний одяг. Підбір одягу відповідно до сезону. Повсякденний догляд за одягом та взуттям (чистий, брудний). Види застібок одягу та взуття (розширення знань та вдосконалення практичних навичок).</p>	<p>гігієни; називає ситуації, в яких потрібно додатково мити руки; за допомогою вчителя (вихователя) орієнтується у виконанні основних правил догляду за шкірою та волоссям, шкірою рук, ніг та нігтями;</p> <p>*за допомогою вчителя (вихователя) може назвати кілька засобів особистої гігієни; під керівництвом виконує елементарні гігієнічні процедури по догляду за власним тілом</p> <p>розрізняє види одягу за сезонами та призначенням; знає ознаки лицьової та виворотної сторін одягу; послідовність одягання. вміє самостійно одягатися та роздягатися відповідно до сезону (за допомогою); може самостійно доглядати за власним одягом (складати у шафу, сортувати брудний-чистий); володіє умінням застібувати різні види застібок, зав'язування шнурків;</p> <p>* знає назви одягу; за допомогою вчителя (вихователя) може послідовно одягатися;</p>	<p>гігієни. Формування наочно-дійового мислення шляхом встановлення послідовності дій при виконанні ранкового та вечірнього туалету. Збагачення словникового запасу назвами засобів особистої гігієни.</p> <p>Збагачення уявлення про види одягу за сезонами та призначенням. Розвиток мілкої моторики, координації та точності рухів засобами загально розвивальних вправ в процесі виконання практичних вправ: одягання-роздягання, складання одягу, застібання застібок, зав'язування шнурків. Формування організаційних умінь навчально-практичної діяльності. Розвиток операцій мислення на основі класифікації різноманітних предметів одягу за їх призначенням та розвитку вміння самостійного догляду за ним.</p>
-----------	--	---	--

		<p>частково орієнтується у сезонному одязі; за допомогою володіє умінням застібувати різні види застібок;</p>	
<p>5.</p>	<p>Гігієна харчування Здорове харчування. Корисні та шкідливі продукти. Правила харчування. Перші та другі страви. Правила поведінки за столом. Користування столовими приборами.</p>	<p>знає правила здорового харчування; називає корисні та шкідливі продукти; розрізняє перші та другі страви; дотримується правил поведінки за столом; впевнено користується столовими приборами; вміє прибирати за собою брудний посуд;</p> <p>*за допомогою вчителя (вихователя) називає корисні та шкідливі продукти; під контролем дотримується правил поведінки за столом; може користуватися столовими приборами</p>	<p>Збагачення словникового запасу новими термінами. Розвиток процесів мислення шляхом порівняння різних видів продуктів. Розвиток сприймання та мислення на основі формування вміння класифікувати та розрізняти корисні та шкідливі продукти. Формування навичок охайності та старанності. Розвиток емоційно-вольової сфери шляхом формування поведінкових аспектів.</p>
<p>6.</p>	<p>Соціальна орієнтація Прізвище та ім'я. Домашня адреса. Поведінка дитини в автономній ситуації (якщо заблукав, загубився, відстав від класу, тощо). Побутова безпека (запах диму, загорання, витік води тощо). Безпечні місця для ігор і розваг.</p>	<p>знає своє ім'я та прізвище, адресу; знає, як звернутися по допомогу, якщо заблукав чи загубився; може визначити побутову небезпеку (запах диму, загорання, водні затопи тощо); називає безпечні місця для ігор та розваг; називає предмети, якими не можна</p>	<p>Формування соціально-моральної активності шляхом розвитку різних форм поведінки та діяльності, засвоєнням моральних норм прийнятих у соціумі. Формування соціально-адаптаційних навичок перебування у колективі. Формування комунікативних умінь на</p>

	<p>Етикет взаємовідносин (правила спілкування з дорослими та однолітками).</p> <p>Правила поведження на канікулах та в довільний час</p>	<p>гратися вдома і надворі; уміє підтримувати доброзичливі стосунки з однокласниками;</p> <p>знає правила поведження на канікулах та в довільний час;</p> <p>*може назвати своє ім'я та прізвище; за допомогою вчителя (вихователя) називає безпечні місця для ігор та розваг; називає предмети, якими не можна гратися вдома і надворі;</p> <p>знає, як потрібно звертатися до вчителів та працівників школи; *може спілкуватися із однолітками; іде на контакт із вчителями;</p>	<p>основі використання вербальних та невербальних засобів спілкування. Розвиток емоційної сфери на основі формування початкових уявлень про позитивні якості особистості.</p>
--	---	---	--

Орієнтовні навчальні досягнення учнів на кінець року:

- має уявлення про навчальні кабінет соціально-побутового орієнтування та правила безпечного поведження в ньому;
- знає назви та призначення основних шкільних приміщень;
- уміє складати портфель відповідно розкладу, підтримувати порядок на робочому місці;
- притримується розпорядку дня;
- постійно підтримує навички виконання ранкового та вечірнього туалету;
- користується засобами особистої гігієни, знає їх призначення;
- знає правила здорового харчування;
- вміє самостійно одягатися та роздягатися відповідно до сезону;
- знає правила спілкування з дорослими та однолітками

Орієнтовні показники сформованості життєвих компетенцій учнів на кінець року:

- сформовані навички фізичної активності догляду за власним тілом (гігієнічні навички);
- сформовано позитивне ставлення до однокласників;

- сформована емоційно-ціннісна активність, пов'язана із потребою у їжі, спілкуванні з однолітками;
- сформовано елементарну соціально-моральну активність, пов'язану із входженням дитини у соціум, зокрема, частковим оволодінням соціально прийнятними і схвалюваними формами поведінки та діяльності, засвоєнням моральних норм.

2 клас
(70 годин, 2 години на тиждень)

№ п/п	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи та очікувані результати
1.	<p>Вступне заняття Дотримання правил безпеки і санітарно-гігієнічних вимог у кабінеті соціально-побутового орієнтування (повторення та поглиблення знань).</p>	<p><i>Учень/учениця</i> має уявлення про обладнання приміщення для уроків соціально-побутового орієнтування, зміст навчання та правила безпеки</p>	<p>Розширення уявлення про навчальні кабінети та правила безпечного поводження в них</p>
2.	<p>Помешкання, школа, домівка Види житлових будинків і господарських будівель умісті (багатоповерховий, приватний будинок, під'їзд, ліфт, сходові клітки та ін.) та селі (житловий будинок, сарай, веранда та ін.), їх призначення. Правила безпечної поведінки в приміщенні школи та надворі. Безпека школяра. Правила поведінки під час масових шкільних заходів.</p>	<p>Знає назви житлових будинків та господарських будівель, їх призначення; правила поведінки на сходових клітках, під'їздах, ліфті; правила безпечної поведінки у школі та надворі; має уявлення про правила поведінки під час масових шкільних заходів;</p> <p>*може назвати вид власного житлового будинку; під контролем вчителя (вихователя) дотримується безпечної поведінки в приміщенні школи та надворі;</p>	<p>Формування в учнів зовнішньої організованості в навчальній діяльності, точного виконання завдань вчителя; Розвиток процесів пізнавальної діяльності – уваги, пам'яті шляхом формування у школярів нових знань про види житлових будинків. Збагачення словникового запасу новими словами-назвами.</p>

3.	<p>Основи загальної гігієни Правила особистої гігієни. Значення їх дотримання для збереження і зміцнення здоров'я. Предмети особистої гігієни. Послідовність ранкового та вечірнього туалету.</p>	<p>вміє користуватися предметами особистої гігієни; знає їх призначення та способи користування ними; самостійно і послідовно виконує ранковий та вечірній туалет;</p>	<p>Збагачення словникового запасу назвами засобів особистої гігієни; Розвиток спостережливості, аналізу, порівняння, узагальнення, пізнавальної активності шляхом опанування навичками самостійно і послідовно виконувати ранковий та вечірній туалет.</p>
4.	<p>Одяг та взуття Види одягу та взуття (за сезонами). Призначення одягу та взуття (повсякденний, святковий, спортивний). Відповідність одягу погодним умовам. Підтримування чистоти натільної білизни, одягу, взуття.</p>	<p>розповідає про види одягу та взуття за сезонами; розрізняє одяг за призначенням; вміє підбирати одяг та взуття у відповідності з погодними умовами; намагається підтримувати власний одяг в чистоті; має охайний вигляд;</p> <p>*за допомогою вчителя (вихователя) підбирає одяг та взуття у відповідності з погодними умовами; розрізняє одяг за сезонами;</p>	<p>Виховання охайності та дисциплінованості, організованості. Формування навичок охайності та старанності. Розвиток операцій мислення на основі класифікації різноманітних предметів одягу за його призначенням та розвитку вміння самостійного догляду за ним.</p>
5.	<p>Гігієна харчування Правила споживання їжі та режим харчування. Різноманітність продуктів, їх значення в житті людини. Повноцінне харчування.</p>	<p>знає вплив режиму харчування на здоров'я; називає назви продуктів та їх призначення; вміє визначати ті продукти, які є корисними для здоров'я, і ті продукти, вживання яких варто обмежити;</p>	<p>Збагачення уявлення про повноцінне харчування. Розвиток мислення на основі формування навичок розрізняти продукти «корисні»-«некорисні» продукти. Виховання охайності під час виконання</p>

	<p>б. Соціальна орієнтація Правила етикету під час зустрічі й прощання з однолітками. Форми звертання з проханням до однолітків та дорослих. Знайомство з людьми. Побудова дружніх стосунків.</p> <p>Правила поведіння на канікулах та в довільний час (Інструктаж)</p>	<p>*за запитаннями вчителя та допомогою доступних комунікативних засобів пояснює значення їжі для людини; може назвати улюблені страви;</p> <p>знає різні форми вітання і прощання; вміє правильно вітатися і спілкуватися із своїми однолітками та працівниками школи; знає, як звернутися по допомогу, якщо заблукав чи загубився; уміє підтримувати доброзичливі стосунки з однокласниками;</p> <p>* вміє спілкуватися з однокласниками;</p>	<p>правил споживання їжі.</p> <p>Формування культури спілкування з однолітками та працівниками школи. Виховання позитивного ставлення до оточуючих людей. Формування соціально-адаптаційних навичок перебування у колективі.</p>
--	---	---	--

Орієнтовні навчальні досягнення учнів на кінець року:

- усвідомлено користується засобами особистої гігієни;
- має уявлення про безпечну та небезпечну поведінку у побуті;
- знає важливість дотримання режиму харчування на здоров'я;
- сприймає та розуміє пояснення, інструкції вчителя щодо виконання практичних завдань;
- підтримує дружні стосунки з однолітками.

Орієнтовні показники сформованості життєвих компетенцій учнів на кінець року:

- сформовані навички фізичної активності догляду за власним тілом (гігієнічні навички);
- сформовано позитивне ставлення до оточуючих;
- сформована емоційно-ціннісна активність-прагне до спілкування, має товаришів;
- частково сформовано соціально-моральну активність, пов'язану із входженням дитини у соціум, зокрема, частковим оволодінням соціально прийнятними і схвалюваними формами поведінки та діяльності, засвоєнням моральних норм (притримується правил поведінки у школі).

3 клас
(70 годин, 2 години на тиждень)

№ п/п	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи та очікувані результати
1.	<p>Вступне заняття Дотримання правил безпеки і санітарно-гігієнічних вимог у кабінеті соціально-побутового орієнтування (повторення та поглиблення знань).</p>	<p><i>Учень/учениця</i> має уявлення про обладнання приміщення для уроків соціально-побутового орієнтування, зміст навчання та правила безпеки і санітарно-гігієнічних вимог у кабінеті соціально-побутового орієнтування;</p>	<p>Розширення уявлення про навчальні кабінети та правила безпечного поводження в них</p>
2.	<p>Помешкання, школа, домівка Правила поведінки у школі (на території школи, перерві, уроках тощо). Дотримання порядку у шкільних приміщеннях. Правила безпечної поведінки вдома та на вулиці. Користування джерелами водопостачання, електроенергії та газу. Безпека на дорозі. Правила пішохідного руху. Екстрені служби. Гігієна оселі. Основи догляду за власним житлом.</p>	<p>знає правила безпечного поводження в школі та дома; під контролем вчителя (вихователя) ознайомлений з правилами користування джерелами водопостачання та електроенергії, газу; знає правила пішохідного руху; знає телефони екстрених служб допомоги; знає правила догляду за власним житлом: послідовність проведення сухого й вологого прибирання, провітрювання;</p> <p>* ознайомлений з правилами безпечного поводження в школі та дома; за допомогою вчителя (вихователя) називає призначення екстрених служб;</p>	<p>Розширення уявлень про правила безпечної поведінки в школі (на уроках, у спортивному залі, на перервах, у позашкільний час). Розвиток пам'яті на основі запам'ятовування правил користування джерелами водопостачання та електроенергії. Формування початкового уявлення про можливі надзвичайні ситуації у школі, правила поведінки у разі їх виникнення.</p>

3.	<p>Основи загальної гігієни Частина тіла та догляд за ними. Предмети і засоби особистої гігієни. Розпорядок дня школяра. Гігієна зору. Гігієна зору під час читання, користування телевізором, компютером. Корисні та шкідливі звички.</p>	<p>пояснює важливість дотримання особистої гігієни; називає частини тіла та правила догляду за ними; уміє складати розпорядок дня, дотримується його протягом дня; знає про шкоду вживання тютюну і алкоголю; *ознайомлений із інформацією про шкоду вживання тютюну і алкоголю; називає частини тіла та правила догляду за ними;</p>	<p>Розвиток мислення на основі формування вміння класифікувати та розрізняти корисні та шкідливі звички. Збагачення словникового запасу словами-назвами частин тіла. Формування вміння класифікувати та розрізняти корисні та шкідливі звички.</p>
4.	<p>Одяг та взуття Правила вибору одягу та взуття (за сезоном, призначенням). Догляд за одягом та взуттям (попередження забруднення, чищення). Прання білизни. Засоби для прання.</p>	<p>знає правила повсякденного догляду за одягом; уміє доглядати за одягом, оцінювати його загальний вигляд, визначати ступінь забруднення і ушкодженості; може самостійно вичистити незначні забруднення одягу чи взуття; знає правила сушіння мокрого одягу та взуття; знає засоби для прання, може випрати мілкі речі;</p> <p>*може самостійно визначити забруднення одягу; за допомогою вчителя (вихователя) може вичистити незначні забруднення одягу чи взуття;</p>	<p>Розвиток координації рухів рук та дрібної моторики. Формування навичок самообслуговування: одягання взуття, зав'язування шнурків, застібання блискавок. Формування навичок охайності, старанності. Розвиток мовлення на основі збагачення словникового запасу словами-назвами одягу.</p>

<p>5.</p>	<p>Гігієна харчування Культура харчування. Збалансоване харчування. Корисні продукти, їх значення для росту й розвитку організму. Сервірування столу. Правила поведінки за столом. Технологія приготування простих бутербродів.</p>	<p>знає значення збалансованого харчування; називає корисні продукти, розуміє їх значення для росту й розвитку організму; називає групи харчових продуктів; має уявлення про вміст вітамінів у продуктах харчування; пояснює необхідність вживання різноманітної корисної їжі; вміє приготувати простий бутерброд. * називає корисні продукти харчування; частково розкриває значення вітамінів;</p>	<p>Формування мотивації щодо дбайливого ставлення до власного здоров'я шляхом усвідомлення значення «збалансоване харчування». Збагачення словникового запасу назвами корисних продуктів. Формування елементів самостійності в діяльності під час практичного засвоєння матеріалу. Розвиток пам'яті на основі пригадування продуктів, які містять вітаміни.</p>
<p>6.</p>	<p>Соціальна орієнтація Родина. Взаємовідносини членів родини. Взаємодія з оточуючими людьми. Дружба та дружні стосунки. Що таке толерантність. Люди з особливими потребами. Толерантне ставлення до людей з особливими потребами. Гуманне ставлення до тварин.</p> <p>Правила поведінки на канікулах та в довільний час (Інструктаж)</p>	<p>знає всіх членів своєї родини; називає імена своїх рідних; висловлює власне ставлення до членів власної сім'ї; пояснює значення поняття «толерантність»; має уявлення про необхідність толерантного ставлення до людей з особливими потребами; виявляє гуманне ставлення до тварин</p> <p>*знає імена членів своєї родини; називає найближчих родичів;</p>	<p>Формування поважного ставлення до батьків та родини; Формування культури спілкування з однолітками та працівниками школи. Виховання позитивного ставлення до оточуючих людей. Формування соціально-адаптаційних навичок перебування у колективі.</p>

Орієнтовні навчальні досягнення учнів на кінець року:

- знає правила безпечного поводження в школі та дома;
- уміє складати розпорядок дня, дотримується його протягом дня;
- знає про шкоду вживання тютюну і алкоголю;
- уміє доглядати за одягом, оцінювати його загальний вигляд, визначати ступінь забруднення і ушкодженості;
- знає значення збалансованого харчування.

Орієнтовні показники сформованості життєвих компетенцій учнів на кінець року:

- сформовані навички фізичної активності догляду за власним тілом (гігієнічні навички);
- сформовано позитивне ставлення до оточуючих;
- сформована емоційно-ціннісна активність-прагне до спілкування, має товаришів;
- частково сформовано соціально-моральну активність, пов'язану із входженням дитини у соціум, зокрема, частковим оволодінням соціально прийнятними і схвалюваними формами поведінки та діяльності, засвоєнням моральних норм (притримується правил поведінки у школі)

4 клас**(70 годин, 2 години на тиждень)**

№ п/п	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи та очікувані результати
1.	Вступне заняття Дотримання правил безпеки і санітарно-гігієнічних вимог у кабінеті соціально-побутового орієнтування (повторення та поглиблення знань).	Учень/учениця має уявлення про обладнання приміщення для уроків соціально-побутового орієнтування, зміст навчання та правила безпеки;	Розширення уявлення про навчальні кабінети та правила безпечного поводження в них

<p>2.</p>	<p>Помешкання, школа, домівка Правила безпечної поведінки вдома та на вулиці. Правила користування побутовими приладами (телевізором, комп'ютером, мікрохвильовою піччю, телефоном тощо) Правила користування джерелами водопостачання, електроенергії та газу. Безпека на дорозі. Правила пішохідного руху. Поведінка біля залізничної колії. <i>Гігієна оселі.</i> Основи догляду за власним житлом. Догляд за кімнатними рослинами.</p>	<p>знає правила безпечної поведінки вдома та на вулиці називає правила користування побутовими приладами (телевізором, комп'ютером, мікрохвильовою піччю, телефоном тощо); знає послідовність дій при виникненні небезпеки; уміє обирати джерела допомоги відповідно до обставин; знає правила безпечного переходу дороги; називає значення кольорів світлофора;</p> <p>* називає небезпечні ситуації, що можуть статись; знає кольори світлофора;</p>	<p>Формування мотивації щодо дотримання правил особистої гігієни та дотримання чистоти одягу та взуття на основі усвідомлення значення чистоти та охайності для здоров'я людини. Розширення уявлень про особисту гігієну людини на підставі засвоєння правильного режиму дня та навичок особистої гігієни. Збагачення словникового запасу термінами, що позначають здоровий образ життя</p>
<p>3.</p>	<p>Одяг та взуття Правила вибору одягу та взуття (за сезоном, призначенням) (розширення знань). Види взуття. Правильний вибір взуття. Догляд за одягом та взуттям (розширення знань). Засоби для прання. Прання шкарпеток. Чищення власного взуття (практичне заняття).</p>	<p>знає чому важливо мати охайний вигляд; вміє підбирати одяг відповідно до сезону та ситуації; називає різні види взуття, знає його приналежність;</p> <p>*називає назви одягу та взуття; розрізняє їх за сезонами</p>	<p>Розвиток емоційної сфери, логічного мислення на основі формування вмінь визначити чинники здоров'я. Формування позитивного ставлення до здорового способу життя. Формування початкових уявлень про загрозу життю та здоров'ю дитини шкідливих звичок. Розвиток сприймання та мислення на основі формування вміння класифікувати та розрізняти корисні та шкідливі звички.</p>

<p>4.</p>	<p>Основи загальної гігієни Догляд за частинами тіла. Розпорядок дня школяра. Корисні та шкідливі звички. Здоровий спосіб життя.</p>	<p>називає складові здоров'я, чинники впливу на здоров'я, чинники, що сприяють гармонійному фізичному розвитку; пояснює цінність людського життя і здоров'я; знає про шкідливий вплив куріння, вживання алкогольних, наркотичних і токсичних речовин; розпізнає корисні і шкідливі звички;</p> <p>* знає про шкідливий вплив куріння, вживання алкогольних, наркотичних і токсичних речовин;</p>	
<p>5.</p>	<p>Гігієна харчування Продукти харчування. Зберігання продуктів харчування і готової їжі. Сервірування столу. Значення води для життя і здоров'я людини. Харчові отруєння. Перша допомога при отруєнні. Технологія приготування чаю. Приготування бутербродів із кількох складових.</p>	<p>має уявлення про значення води у житті людини; пояснює небезпеку придбання продуктів харчування на стихійних ринках; називає переваги натуральних продуктів; розрізняє свіжі та зіпсовані продукти; знає, що потрібно робити у разі харчового отруєння,</p> <p>*може розрізнити свіжі та зіпсовані продукти;</p>	<p>Збагачення уявлення про повноцінне харчування та значення води. Формування потреби у повноцінному харчуванні шляхом роз'яснення його значення. Розвиток мовлення на основі збагачення словникового запасу назвами продуктів харчування.</p>
<p>6.</p>	<p>Соціальна орієнтація Правила поведінки у громадських установах (в кіно, театрі, залах музею, бібліотеці);</p>	<p>знає правила поведінки у громадських установах (в кіно, театрі, залах музею, бібліотеці);</p>	

	<p>Правила поведінки у транспорті (автобусі, тролейбусі, маршрутному таксі тощо); Ввічливе та толерантне ставлення до оточуючих людей.</p> <p>Правила поводження на канікулах та в довільний час (Інструктаж).</p>	<p>знає правила поведінки у транспорті (автобусі, тролейбусі, маршрутному таксі тощо); вміє ввічливо спілкуватися з оточуючими; підтримує дружні стосунки у колективі</p>	<p>Формування толерантного ставлення до ближнього. Розвиток потреби у піклуванні.</p>
--	---	---	---

Орієнтовні навчальні досягнення учнів на кінець року:

- знає правила безпечного поводження в школі та дома;
- знає телефони екстрених служб;
- знає послідовність дій при виникненні небезпеки;
- знає про небезпеку куріння, вживання алкогольних, наркотичних і токсичних речовин;
- знає небезпеку вживання зіпсованих продуктів;

Орієнтовні показники сформованості життєвих компетенцій учнів на кінець року:

- вміє частково вирішувати завдання безпечної життєдіяльності;
- здатен елементарно піклуватися про себе та власне здоров'я;
- сформовано позитивне ставлення до оточуючих;
- сформована емоційно-ціннісна активність-прагне до спілкування, має товаришів;
- частково сформовано соціально-моральну активність, пов'язану із входженням дитини у соціум, зокрема, частковим оволодінням соціально прийнятними і схвалюваними формами поведінки та діяльності, засвоєнням моральних норм (притримується правил поведінки у школі).